

ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ: СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

ст. викладач Школа В.Ю., студент Лісниченко Є.Г.

Гірничо-металургійний комплекс (ГМК) України є одним із основних елементів економіки. У докризовий період частка ГМК у валовому внутрішньому продукті (ВВП) України становила 27%; Більш як 40% валюти надходило в державу від металургії. Донедавна металургійна промисловість України за обсягами виробництва посідала сьоме місце в світі.

У ГМК України, починаючи з 1991 р., спостерігалось значне скорочення асортиментного ряду продукції, суттєве зменшення виробництва високотехнологічної продукції та збільшення виробництва напівфабрикатів з метою розширення експорту.

Головними чинниками, що розкрили принцип і характер розвитку ГМК протягом останніх років, стали корпоративна революція в галузі, перехід прав власності на підприємства у приватні руки і втрата державою керованості підприємств металургії. Результатом цього стало майже катастрофічне погіршення конкурентної позиції підприємств ГМК України. Основними конкурентами України в Європі є металургійні комбінати Німеччини, Франції, Італії, Нідерландів, Словаччини, а на Сході — комбінати Японії, Китаю, Індії, Південної Кореї.

Значне підвищення світових цін на металопродукцію протягом останніх трьох-п'яти років, призвело до помилкових оцінок можливостей ГМК та конкурентних позицій підприємств галузі на світовому ринку.

Металургійна галузь України на сьогоднішній день характеризується істотною нестабільністю діяльності господарюючих елементів і взаємодій між ними. Існує достатньо широкий ряд проблем, які приводять до частоті і непередбаченої зміни одних господарюючих елементів іншими. Зокрема, ці проблеми пов'язані з частими зривами постачання сировини та матеріалів, неплатежами, високими транспортними тарифами та багатьма іншими чинниками. Нерідко це призводить до змін у виробничій та збутовій діяльності, для здійснення яких підприємству потрібно затрачувати достатньо великі зусилля.

Головною проблемою розвитку ГМК є наявність надлишкових потужностей, продовжують експлуатуватися не конкуренті застарілі металургійні заводи, які в умовах ринкової економіки можуть існувати лише за екстремально високих цін на металеву продукцію або за рахунок здешевлення газу, вугілля, електроенергії, пільг на залізничні перевезення. Функцією держави у цьому питанні є вирішення диференційованого підходу до кожного підприємства при наданні їм фінансової підтримки, а цього, на жаль, не відбувається.

Останніми роками відбувається посилення і без того жорсткої податкової політики, що сприяє пошуку на рівні головних менеджерів металургійних підприємств нових, і не завжди законних офшорних схем мінімізації податків. Для вирішення цієї проблеми необхідно органам державної влади переглянути вимоги щодо оподаткування підприємств.

Політика держави призводить до істотного збільшення залізничних, електроенергетичних та газових тарифів, що ініціює підвищення собівартості продукції, що випускається, та зниження її конкурентоспроможності, як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Державі необхідно знизити тарифи або надавати пільги підприємствам.

Розвиток металургії стримується через брак енергоносіїв і води. Можливості для екстенсивного розвитку металургії вичерпано, належить її докорінно модернізувати. Дефіцит енергоресурсів зумовлює потребу енергозберігаючих технологій.

Екологічна проблема займає чільне місце, вона має розв'язуватися за рахунок часткової територіальної деконцентрації виробництва й технологічної перебудови промисловості. Перед металургією країни у перспективі стоять невідкладні завдання перегляду її структури на користь найбільш рентабельних виробництв, докорінного поліпшення якості і збільшення ефективних виробів металопродукції.

Криза, яка охопила світову та вітчизняну економіку, розкрила слабкі сторони підприємств ГМК України, більшість з яких опинилися на межі виживання. Для вирішення існуючих проблем та забезпечення розвитку галузі у перспективі слід удосконалити існуючі підходи щодо антикризового управління підприємствами та галуззю в цілому, а також вживати заходи підтримки металургії, в тому числі і за рахунок втрат бюджету.